

BEJAARD ECHTPAAR UIT VLAAMS-BRABANT

Dokter, ge
gaat haar toch
dat verdriet
niet aandoen?

VOORAF

In een Vlaams-Brabantse gemeente is zaterdagochtend een bejaard echtpaar begraven, waarvan de man en de vrouw samen euthanasie verkregen. De 83-jarige man leed aan kanker en was terminaal ziek. Ook zijn bijna 79-jarige vrouw was zwaar ziek en had om euthanasie gevraagd.

VAN ONZE REDACTRICE

**VEERLE BEEL
BRUSSEL**

Een gewoon, klein dorp in de glooiende velden van Vlaams-Brabant, ergens tussen Brussel en Leuven. Snelwegen en vliegtuiglawaai zijn hier nooit ver weg, maar toch is de sfeer idyllisch. Wasgoed wappert vrij in de wind. Keuterboeren stappen over hun veldjes. In het midden staat de kerk, met daaromheen nog het kerkhof.

Zaterdag vond hier de uitvaart plaats van M. en H.. Hun urnen zijn daarna bijgezet in de daartoe bestemde muur op de begraafplaats. Er liggen bloemen en kransen bij, onder meer van de kerkfabriek waarvan M. ooit deel uitmaakte.

M. en H. waren respectievelijk 83 en bijna 79 jaar oud. Hij een gepensioneerde ambtenaar, zij haar hele leven huisvrouw. Geen kinderen. Hij mankte een beetje en liep al zijn hele leven met een stok. Ze waren erg geëngageerd in hun dorp. Geen lokale vereniging of ze waren er ooit lid van. 'Erg sociale mensen, graag gezien, ze waren altijd welgemutst', zegt een vriend.

Erg christelijke mensen ook, diepgelovig zonder 'pilaarbijters' te zijn. H. was jarenlang een onmisbare sopraan in het kerkkoor. Ze kozen zelf de liederen die op hun uitvaart moesten worden gezongen. *In paradisum deducant*

De rolluiken van hun huisje zijn neergelaten, hun tuin hebben ze kraaknet achtergelaten. Zestig jaar waren ze met elkaar getrouwd, geen kinderen, allebei ziek. Hun leven was op en dus besloten ze samen te sterven. 'Dokter, ge gaat het haar toch niet aandoen dat ze eerst nog achter mijn doodskist moet lopen?'

te angeli: mogen engelen u naar het paradijs begeleiden.

M. was ook lid van de plaatselijke vogelmaatschappij. Twee jaar geleden moest hij zijn vogels wegdoen omdat hij ernstig ziek werd. Kanker. Vorig jaar verscheen hij nog op het feest ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum. 'Hij was een flinke man, maar toen was het hem erg goed aan te zien dat hij ziek was', zegt voorzitter

Jean Troisfontaine. Tot dit jaar betaalde M. nog zijn lidgeld. Op hun rouwbrief, die ze zelf hebben opgesteld, staat te lezen dat M. en H. allebei op dezelfde dag godvruchtig thuis overleden zijn. Dat was vorige week dinsdag. Met dank aan de dokter en de verpleegkundige van het palliatieve zorgteam, en de burens voor hun dagelijkse hulp. Nu zijn de rolluiken van hun huis-

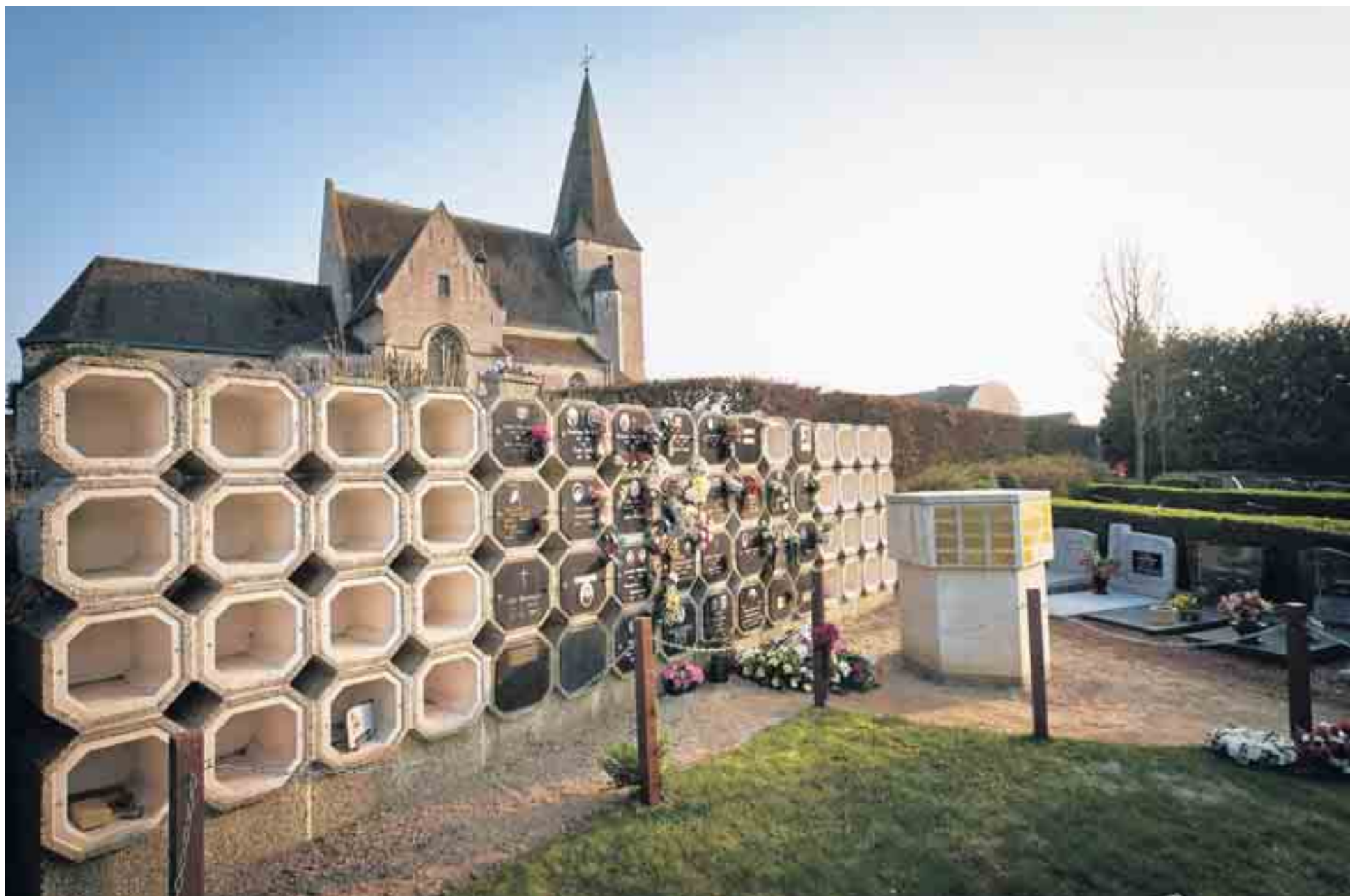
je allemaal neergelaten. Hun tuin ligt er kraaknet bij. Ook dat is treffend, zegt een kennis. Hun devies luidde: 'Orde en tucht brengen voorspoed in huis'. Ze regelde alles tot in de puntjes. Maanden tevoren hadden ze met de begrafenisondernemer al een 'wilsbeschikking' afgesloten, voor ieder apart.

Verrassing

'Mevrouw was heel punctueel', herinnert Gilbert Pues van de gelijknamige onderneming zich. 'Ze regelde alles van A tot Z. Dat ze bij ons opgebaard zouden worden, welke kist ze wilden en dat ze vervolgens gecremeerd zouden worden. Let wel, over de euthanasie wist ik niets. Soms vernemen we zoiets wel van tevoren. Dan zegt de familie dat we ons "klaar" moeten houden, wat ons toch nog altijd een beetje vreemd in de oren klinkt. Maar in dit geval kwam hun gezamenlijke dood als een verrassing.'

De rouwbrief viel de volgende dag al in de bus bij burens en vrienden. 'Dat was schrikken, ja', zegt een overbuurvrouw die in dezelfde straat een bloemen- en cadeauwinkel openhoudt. 'Ik was op dinsdag gesloten. En woensdagochtend vond ik die brief. Ach, ik versta hen ook. Meneer was erg ziek, al vele maanden. Hij is meer dan eens met een ambulance

STERFT OP ZELFDE DAG

Een gewoon, klein dorp in Vlaams-Brabant. 'In de stad kan zo iets anoniem voorbijgaan, maar in een dorp van ons-kent-ons weet iedereen wat er is gebeurd', zegt Marc Cosyans. © Bart Dewaele

De man was terminaal, maar de vrouw was ook ziek en had eerder al om eigen euthanasie gevraagd

weggebracht. Elke keer dachten we: nu zal het met hem gedaan zijn.'

M. en H. kwamen de afgelopen twee maanden niet meer buiten. 'Ook mevrouw niet', zegt de buurvrouw. 'Zij had veel pijn. Ouderdomskwalen, artritis. Klein en máger dat ze geworden was! Ik denk niet dat ze zijn dood overleefd zou hebben, zo breekbaar als ze was. En ze waren altijd zo'n hecht stel. Ik denk dat haar hart zou gebroken zijn van verdriet.'

De Ronde

Het verhaal doet onwillekeurig denken aan het echtpaar uit de tv-serie 'De Ronde' dat samen uit het leven wil stappen. Lou (Paul Wuyts) in de serie is terminaal ziek en Nora (Renilde Declair) besluit dat ze geen dag zonder hem verder wil. 'Toen ik die verhaallijn bedacht, wist ik dat het thema erg actueel was en is', zegt regisseur Jan Eelen. 'Ik heb twee jaar lang veel kranten gelezen, en dan kom je geregeld berichtjes tegen over twee bejaarde mensen die samen zelfmoord plegen, zoals Lou en Nora willen doen. Ik heb mij vooral gebaseerd op het verhaal van een Australisch koppel, waarbij de man in zijn opzet mislukte, en hij vervolgens in voorhechtenis werd genomen omdat hij zijn vrouw had gedood. Nee, dan is euthanasie toch veel beter.'

Maar of Nora/Renilde uit de serie euthanasie zou kunnen krijgen? Eelen betwijfelt het: 'Nora is immers zelf niet ziek. Ze wil alleen niet verder zonder haar man.'

'Ik kan dat ergens wel begrijpen, als je veertig jaar of langer geen dag hebt doorgebracht zonder elkaar... dan heeft samen sterven wel iets schoons. In het rusthuis waar de moeder van een van mijn medewerkers verblijft, wordt er veel over Lou en Nora gesproken. Hun verhaal grijpt blijkbaar velen aan. Pas op, ik pleit er niet voor. Het blijft een heel moeilijke discussie. Maar vandaag wordt het leven toch vaak nodeloos lang gereked. Ik denk dat veel oudere mensen het niet erg zouden vinden als ze zouden horen dat ze de volgende dag niet wakker zouden worden. Als er een zachte manier was om te sterven.'

Niet eerste keer

Terug naar de realiteit. Volgens levensindespecialisten is de dubbele euthanasie geen primeur in ons land. Bij de bevoegde commissie, waar artsen elk euthanasiegeval moeten melden, zijn verscheidene gevallen bekend van echtparen die samen euthanasie hebben gekregen.

'Ik heb zelf ooit een echtpaar geholpen dat in een anoniem flatgebouw in de stad woonde', zegt de Gentse arts Marc Cosyans. 'Daar

kan zo iets ongemerkt voorbijgaan. In een dorp van ons-kent-ons ligt dat anders. Iedereen weet daar wat er is gebeurd. Ik vind dat wel mooi. Zo wordt euthanasie ook iets heel gewoons.'

Dokter P., die als Leif-arts een paar keer vanuit de verte advies verleende aan de huisarts van M. en H., vond hun vraag op het eerste gehoor 'wel romantisch'. Tot hij de ware toedracht hoorde. Blijkt dat H. al eerder om euthanasie had verzocht, omdat ze ondraaglijke pijnen leed. Maar gezien ze niet terminaal was, moest er behalve een tweede dokter ook een derde aan te pas komen. In dit geval een psychiater, die haar geestestoestand moest beoordelen. Die adviseerde positief: de huisarts mocht H. dus euthanasie verlenen.

'En toen werd de situatie van M. plotseling veel erger, en vroeg hij ook om euthanasie. U kunt wel begrijpen dat dit voor hun huisarts geen gemakkelijke situatie was. Ineens zag hij zich geconfronteerd met een pseudo-romantische dubbele vraag. Hij werd er enorm onzeker van. Twijfelde of hij wel goed bezig was. Vandaar dat hij bijkomend advies inwon. En vandaar dat ik u ook kan zeggen dat hij zéér zorgvuldig tewerk is gegaan.'

Dokter P. heeft de huisarts aange- maand om de twee vragen vooral

elk apart te blijven bekijken: heeft H. recht op euthanasie? Heeft M. recht op euthanasie?

'Gezien het antwoord op die beide vragen telkens ja was, heeft de huisarts dit echtpaar tenslotte geholpen om samen te sterven. Niet omdat mevrouw niet zonder haar man kon leven. Niet vanuit die romantische gedachte, maar omdat ze allebei ernstig ziek waren. Toevallig samen, als het ware, omdat de ziekte van meneer de vraag van mevrouw plotseling inhaalde. Dit is dus geen pleidooi voor gezamenlijke euthanasie aan bejaarde echtparen in alle omstandigheden, of als maar een van beiden ziek is. Laat dat alsjeblieft duidelijk zijn.'

Verantwoorden

Anderzijds was het ook zinloos om de beide vragen apart te behandelen. Dat maakte M. duidelijk aan zijn huisarts. 'Dokter', vroeg hij, 'ge gaat haar toch niet aandoen dat ze eerst nog achter mijn doods-kist moet lopen? Dat ze dat verdriet nog moet meemaken voor ze zelf mag gaan?'

De huisarts moet zich nu verantwoorden bij de euthanasiecommissie, die twee maanden de tijd krijgt om te reageren. Het dorp staat in ieder geval achter hem: 'Dat zo iets kan, als ge allebei aan het eind van uw Latijn zijt, dat is schoon. En moedig.'